

> Retouradres Postbus 20401 2500 EK Den Haag

De Voorzitter van de Eerste Kamer
der Staten-Generaal
Kazernestraat 52
2514 CV DEN HAAG

Directoraat-generaal Agro
Directie Plantaardige Agroketens
en Voedselkwaliteit

Bezoekadres
Bezuidenhoutseweg 73
2594 AC Den Haag

Postadres
Postbus 20401
2500 EK Den Haag

Overheidsidentificatienr
00000001858272854000

T 070 379 8911 (algemeen)
F 070 378 6100 (algemeen)
www.rijksoverheid.nl/lvvn

Ons kenmerk
DGA-PAV / 108044692

Datum 25 augustus 2026
Betreft Publicatie CBS Monitor fosfaat- en stikstofexcretie in dierlijke mest
tweede kwartaal 2026 (Eerste Kamer)

Geachte Voorzitter,

Met deze brief informeer ik de Kamer dat het Centraal Bureau voor de Statistiek (hierna: CBS) op 25 augustus 2026 de tweede kwartaalrapportage 2026 over de fosfaat- en stikstofexcretie door de Nederlandse veestapel¹ heeft gepubliceerd. Ook informeer ik de Kamer met deze brief over de verlenging van de openstelling van de Subsidieregeling extensivering melkveehouderij (Sem).

CBS-monitor fosfaat- en stikstofexcretie

Ook dit jaar stelt het CBS op mijn verzoek na afloop van ieder kwartaal een berekening samen van de verwachte fosfaat- en stikstofexcretie van de Nederlandse veestapel. De tweede kwartaalrapportage 2026 geeft een momentopname van de verwachte fosfaat- en stikstofexcretie over geheel 2026 op basis van onder andere de op 1 juli 2026 beschikbaar gekomen nieuwe en actuele gegevens over de omvang van de rundveestapel, de melkproductie per koe en de beschikbaarheid en samenstelling van krachtvoer en ruwvoer voor rundvee. Evenals in de eerste kwartaalrapportage 2026² is de onzekerheid in de inschatting van het CBS ook in deze tweede kwartaalrapportage relatief groot, mede omdat het CBS zich baseert op voorlopige cijfers.

Verwachte mestproductie

De voor 2026 verwachte fosfaat- en stikstofexcretie van de Nederlandse veestapel is weergegeven in tabel 1. Uit tabel 1 blijkt dat het CBS verwacht dat in 2026 de mestproductie van de Nederlandse veestapel het nationale mestproductieplafond, uitgedrukt in kilogrammen fosfaat met 1,8 miljoen kg (+1,3%) zal overschrijden. Uitgedrukt in kilogrammen stikstof verwacht het CBS in 2026 geen overschrijding van het nationale mestproductieplafond.

¹ <https://www.cbs.nl/nl-nl/longread/aanvullende-statistische-diensten/2026/monitor-fosfaat-en-stikstofexcretie-in-dierlijke-mest-tweede-kwartaal-2026>

² Kamerstukken II, 2025-2026, 33 037, nr. 646

Tabel 1: Momentopname van de verwachte fosfaat- en stikstofexcretie van de Nederlandse veestapel over 2026 (in miljoen kg)

	Fosfaat				Stikstof		
	Plafond	1 ^e kw 2026	2 ^e kw 2026		Plafond	1 ^e kw 2026	2 ^e kw 2026
Nationaal	135,0	138,6	136,8		440,0	438,0	436,2
Melkvee	71,8	73,3	72,4		267,8	264,8	261,8
Varkens	27,8	29,7	29,0		70,3	73,8	74,2
Pluimvee ¹	20,3	19,8	19,4		48,4	46,8	47,3
Overig ²	15,1	15,8	15,9		53,5	52,8	52,9

N.B. Door afrondingen kan de som van de cijfers afwijken van het totaal.

- ¹) Het sectoraal plafond voor de pluimveehouderij heeft alleen betrekking op de mestproductie van die diersoorten waarop het stelsel van pluimveerechten van toepassing is, te weten kippen en kalkoenen.
- ²) Voor 'overig' is in de Meststoffenwet geen sectoraal plafond opgenomen. Het hier vermelde plafond is de voor 'overig' beschikbare mestproductieruimte die is afgeleid van het nationale plafond en de plafonds voor melkvee, varkens en pluimvee.

Afoming varkensrechten

Het (opnieuw) introduceren van afoming van rechten bij verhandeling buiten familieverband in een sector, is aan de orde als verwacht wordt dat het sectorale mestproductieplafond overschreden wordt. Uit tabel 1 blijkt dat het CBS verwacht dat in 2026 de mestproductie in de varkenshouderij het sectorale mestproductieplafond zal overschrijden met 1,2 miljoen kg fosfaat (+4,3%) en 3,9 miljoen kg stikstof (+5,5%). De ingeschatte daling van de mestproductie op termijn in de varkenshouderij als gevolg van potentiële deelname aan de Lbv en Lbv-plus, die mede ten grondslag lag aan het besluit om de afoming van varkensrechten eind 2025 op 0% vast te stellen, lijkt zich (nog) niet substantieel te manifesteren in deze kwartaalrapportage van het CBS.

In de Kamerbrief 'Weer ruimte voor boer, natuur en bouw: maatregelpakket voor landbouw, natuur en stikstof' van 26 juni 2026³ heeft het kabinet aangegeven om op basis van de tweede kwartaalrapportage 2026 een besluit te zullen nemen over het opnieuw introduceren van afoming in de varkenshouderij. Gelet op de door het CBS in 2026 verwachte overschrijding van het sectorale mestproductieplafond, heb ik besloten voorbereidingen te treffen voor het opnieuw introduceren van afoming in de varkenshouderij.

Gezien de onzekerheid in de schatting van het CBS zal definitieve besluitvorming door het kabinet op een later moment dit jaar plaatsvinden, waarbij de hoogte van het afomingspercentage onderdeel zal uitmaken van de besluitvorming. Het introduceren van afoming vraagt om een zorgvuldig proces met onder andere internetconsultatie, voorhang bij beide Kamers en advisering door de Raad van State. Het streven is om, indien het kabinet daar definitief toe besluit, de afoming begin 2027 in te laten gaan.

³ Kamerstukken II, 2025-2026, 36 800, XIV, nr. 87

Verwacht ruw-eiwitgehalte in melkveevoerrantsoen

In februari 2025 hebben partijen uit de melkveesector, de zuivelsector, de diervoedersector, adviseurs en kennisinstellingen in het Convenant Voerspoor afspraken gemaakt met als doel om het gemiddelde ruw eiwitgehalte van het rantsoen te verlagen naar maximaal 160 gram per kilogram droge stof in 2025 en 158 gram per kilogram droge stof in 2026. CBS monitort de voortgang hierop door een schatting te geven van het ruweiwitgehalte in het melkveevoerrantsoen. Deze schatting is in tabel 2 weergegeven. Het betreft een eerste indicatie, omdat de samenstelling van snijmaïs en vers gras nog niet bekend is, en van krachtvoer gedeeltelijk.

Tabel 2: RE-gehalte in het melkveevoerrantsoen in 2023, 2024 en 2025 en het verwachte RE-gehalte in 2026 (in g/kg droge stof)

	2023	2024	2025	1 ^e kw. 2026	2 ^e kw. 2026
Melkveevoerrantsoen (melk- en kalfkoeien en bijbehorend jongvee)	163	161	158	- ¹	161

¹) Er waren onvoldoende gegevens beschikbaar om een indicatie te kunnen geven

Verlenging Sem

Op 14 april 2026 heb ik uw Kamer geïnformeerd over mijn voornemen om de Sem van 1 juni tot en met 29 juli 2026 open te stellen⁴. In de Kamerbrief 'Weer ruimte voor boer, natuur en bouw: maatregelpakket voor landbouw, natuur en stikstof' van 26 juni 2026⁵ zijn maatregelen aangekondigd om weer ruimte te maken voor vergunningverlening. Essentieel onderdeel van de aanpak is de ondersteuning van boerenbedrijven bij het nemen van maatregelen. Het gaat om brede ondersteuning bij verschillende maatregelen, waaronder extensiveren. Ik heb besloten de openstelling van de Sem te verlengen tot en met 27 januari 2027. Hiermee krijgen melkveehouders langer de tijd om deelname te overwegen en zich een beeld te vormen van wat de stikstofplannen voor hun bedrijf betekenen.

Jaimi van Essen
Minister van Landbouw, Visserij, Voedselzekerheid en Natuur

⁴ Kamerstukken II, 2025-2026, 28 973, nr. 298

⁵ Kamerstukken II, 2025-2026, 36 800 XIV, nr. 87

Aan de Minister van Landbouw, Visserij, Voedselzekerheid en Natuur

CC: de Staatsecretaris van Landbouw, Visserij, Voedselzekerheid en Natuur

Directoraat-generaal Agro
Directie Plantaardige Agroketens
en Voedselkwaliteit

nota
TER BESLISSING

Publicatie CBS-monitor Fosfaat- en stikstofexcretie
in dierlijke mest, tweede kwartaalrapportage 2026

TER BESLISSING
Datum aangemaakt
13 augustus 2026

Kenmerk
DGA-PAV / 108047178

Kopie aan

Bijlage(n)
2

Aanleiding

Op 25 augustus 2026 publiceert het CBS de tweede kwartaalrapportage 2026 van de CBS-monitor fosfaat- en stikstofexcretie in dierlijke mest met daarin gegevens over de verwachte mestproductie in 2026. Op dezelfde dag worden de Eerste en Tweede Kamer hierover schriftelijk geïnformeerd.

Geadviseerd besluit

U wordt geadviseerd bijgevoegde brieven te ondertekenen.

Kernpunten

- Op 25 augustus 2026 zal het CBS de tweede kwartaalrapportage 2026 van de CBS-monitor fosfaat- en stikstofexcretie door de Nederlandse veestapel publiceren met daarin een schatting van de verwachte mestproductie in 2026.
- De onzekerheid in de schatting is ook in deze kwartaalrapportage relatief groot, mede omdat het CBS zich baseert op voorlopige cijfers over de omvang van de veestapel, de hoeveelheden en de samenstelling van ruwvoer en krachtvoer voor rundvee, en voorlopige excretiefactoren voor varkens en pluimvee van 2025.
- Uit de tweede kwartaalrapportage 2026 blijkt dat het CBS verwacht dat in 2026 de mestproductie van de Nederlandse veestapel het nationale mestproductieplafond voor wat betreft fosfaat met 1,8 miljoen kg (+ 1,3%) zal overschrijden; voor stikstof wordt geen overschrijding van het plafond verwacht.
- Op sectoraal niveau verwacht het CBS dat in 2026:
 - de melkveehouderij het mestproductieplafond met 0,6 miljoen kg fosfaat (+0,8%) zal overschrijden;
 - de varkenshouderij het mestproductieplafond met 1,2 miljoen kg fosfaat (+4,3%) en 3,9 miljoen kg stikstof (+5,5%) zal overschrijden;

- de pluimveehouderij (*kippen en kalkoenen*) het mestproductieplafond niet zal overschrijden.
- Het opnieuw introduceren van afoming van rechten bij verhandeling buiten familieverband in een sector, is aan de orde als verwacht wordt dat het sectorale mestproductieplafond overschreden wordt.
- Gelet op de door het CBS in 2026 verwachte overschrijding van het sectorale mestproductieplafond in de varkenshouderij, wordt geadviseerd te beginnen met de voorbereidingen voor het opnieuw introduceren van afoming in de varkenshouderij.
- Gezien de onzekerheid in de schatting van het CBS wordt geadviseerd definitieve besluitvorming in het kabinet over het daadwerkelijk introduceren van afoming op een later moment en na een zorgvuldig proces te laten plaatsvinden.
- Met deze brief wordt de Kamer tevens geïnformeerd over de verlenging van de openstelling van de Subsidieregeling extensivering melkveehouderij (Sem).

Toelichting

Politieke context

- In de Kamerbrief 'Weer ruimte voor boer, natuur en bouw: maatregelpakket voor landbouw, natuur en stikstof' van 26 juni 2026¹ heeft het kabinet aangegeven om op basis van de tweede kwartaalrapportage 2026 een besluit te zullen nemen over het opnieuw introduceren van afoming in de varkenshouderij.
- Een besluit om te beginnen met de voorbereidingen van het opnieuw introduceren van afoming in de varkenshouderij zal door diverse politieke partijen worden gehekelde.

Krachtenveld

- Een besluit om te beginnen met de voorbereidingen van het opnieuw introduceren van afoming in de varkenshouderij zal door de sector als ongewenst en onnodig worden gekwalificeerd.
- Ongewenst, omdat afoming van invloed zal zijn op de handel in varkensrechten en daarmee op de dynamiek in de varkenshouderij.
- Onnodig, omdat de sector van mening is dat als gevolg van deelname aan de Lbv en Lbv-plus er minder varkens zijn dan waar het CBS in zijn berekening vanuit gaat waardoor er volgens de sector geen sprake is van een overschrijding.

¹ Kamerstukken II, 2025-2026, 36 800, XIV, nr. 87